

2009 m. pradiuo išleists Šīlālės krašta (Pētū Žemaitējēs) tradicēiniu dainū kompaktinu pluoškstieliu komplekts (dvijū daliū). Pērmuo dalie (pērmamē CD) ir pateiktē autentēskē tuo krašta žmuoniū padainioutu dainū irāšā, vuo kētuo dalie (ontramē CD) – VISI (Vilnius) folkluora ansamblē idainioutas Šīlālēs krašta dainas. (ansamblie dainiou: Gāspērātis Gītis, Jocienē Rasa, Matulevičienē Saulē, Jociš Virginijos, Juravīčios Algis, Sereičkienē Eglē, Vāginis Raimuds, Vaicenavičienē Dalē, Vičiniēnē Daiva, Vičins Evalds, Žilinsks Saulios.

Leidēnē ivadē rašoma: „Šis leidinys galētū būti pirmas iš serijos leidiniū, kuriū tikslas grāžinti žemaičiams tai, kā iš jų kažkada užrašēme. Grāžinti ir jų pačių įdainuotas grāžiausias dainas, ir folkloro ansamblio „Visi“ Žemaitijoje užrašytas ir išmuktas dainas. Garso irāšū leidiniū, skirtū vienam rajonui, apylinkei ar valsčiui, Lietuvoje dar nēra daug išleista, o leidinys, kuriame skamba ne tik kaimo žmoniū, bet dar ir pačių rinkējū įdainuotas dainos, yra iš viso pirmasis. Folkloro ansamblis „Visi“, įsikūrēs 1980 m, 1981 m. pradējo rinkti tautosakā Žemaitijoje. Į folkloro ekspedicijas ansambliečiai važiuodavo du kartus per metus: žiemā, per studentū atostogas, ir vasarā. Žemaitijā kaip folkloro tyrinėjimo vietā pasiūlē ansamblio seniūnas kelmiškis Valdas Rutkūnas, kuriam rūpējo daugiau sužinoti apie savo gimtājį kraštā. Vēliau jam tai labai praverťē bedirbant Kelmēje mokykloje ir vadovaujant įvairiems Kelmės folkloro ansambliams.

Iki 1985 m. 7 ekspedicijos surengtos Kelmės rajone ir viena ekspedicija Akmenės rajone. 1985 m. žiemā vykome į Upynā, tū pačių metų vasarā – į Pajūrį, o 1986 m. žiemā – į Kaltinēnus. Šias ekspedicijas Šīlālēs rajone mums padējo organizuoti šīlališkis kraštotyriminkas Vladas Statkevičius, folkloro ansamblio „Visi“ ansambliečio Gedimino Vaišvilos dēdē. Upynoje vyko devintoji folkloro ansamblio „Visi“ ekspedicija. Daugelis ansambliečių jau buvo įgavę nemažai patirties ir tautosakā rinko iš tikro gana gerai. Visos trys ekspedicijos laikytinos sėkmingomis. Užrašyta per 1 000 dainū, taip pat šokiū melodijū ir šokiū aprāšymū, pasakū, mįslių ir kitū tautosakos kūriniū. Upynoje susipažinome su kraštotyriminku, muziejininuku Klemensu Lovčiku ir jo šeima. Svečiomomēs jo namuose, apžiūrējome jo Amatū muziejū. Muziejaus įkūrējas ne tik detaliai, su didele meile ir pagarba papasakojo apie kiekvienā eksponatā, bet ir išmokē drožti paukščiukus iš drebulēs medžio. K. Lovčikas mums pasakē, jog Šīlālēs krašte dar galima užrašyti maldeliū ugniai, kai ši vakarais užklojama pelenais. Paraginti ieškoti šiū savitū maldeliū, irāšēme jų net keletā. Šioje plokštelėje skamba dvi maldelēs ugniai [...]. Šīlālēs rajone mes labai intensyviai klausinējome paukščių ir visokiū kitokiū garsū pamēgdžiojimū, tad jų paviko užrašyti gana daug. Keletā jų skamba šioje plokštelėje [...].

Šiose plokštelēse skamba įvairiū žanrū dainos: daugiausiai yra vestuviūniū, nemažai kariniū-istoriniū, viena kita darbo (šienapjūtēs, rugiapjūtēs, medžioklēs), šeimos, jaunimo, vaikū ir kt. Labai retā vaikū dainā „Oželi, oželi tu cinarageli“ padainavo S. Vēlienē, vaikū (gal buvusią Užgavēniū?) dainā „Augo miške medelis“ padainavo mokytojas, kraštotyriminkas A. Girčys iš Nemakšiū (kilēs iš Šīlālēs r.) Šios retos, savitos dainos variantus padainavo ir dar keletas dainininkū.

Be mūsū ekspedicijose užrašytū dainū, čia įdētos ir 6 Stanislovo Vēlienēs iš Gulbiū kaimo dainos, užrašytos sūnaus Norberto Vēliaus 1988 m. Šiū dainū žodžiai ir melodijos išspausdintos „Laukovos“ monografijoje (2008, „Laukuva“, II, p. 411–461). S. Vēlienē, tuomet jau gyvenusią Laukuvoje, buvo aplankę ir mūsū ekspedicijos dalyviai. Kalbėjosi su ja, buvo mieliai priimti ir pavaišinti, bet S. Vēlienē nedainavo, sakydama, jog jos dainas jau užrašēs sūnus. N. Vēlius, beje, buvo vienas iš tū, kurie ansamblio veiklą palaikē nuo pat pirmo pasirodymo 1980 m. Ir vėliau visada nuširdžiai domēdamasis klausdavo, kaip sekasi, kur ruošiamēs važiuoti rinkti, kā dainuojame [...]. Įkvēpti N. Vēliaus mitologijos tyrinėjimū, ilgū pokalbiū su juo, esame parengę ir keletā specialiū folkloro programū: „Pasaulio medis dainose“ bei „Aušrinēs įvaizdis dainose“ (jos buvo atliktos, komentuojant pačiam N. Vēliui).

Tarp daugybēs „Visi“ ansamblio dalyviū aplankyti dainininkū išsiskyrē A. Bugenienē, Z. Milašienē, P. Vaicekauskienē, M. Auškalnienē, Z. Seneckienē, J. Bielskienē ir kiti. Minētos dainininkēs padainavo daugiausiai dainū. Šīlālēs krašto dainininkēs ir dainininkai dainuoja išlinguodami melodijā, savotiškai „išstampdami“ ją, patēsdami arba pabrēzdami atskirus skiemenis. Bene charakteringiausiai dainuoja S. Vaitkienē, Ambrozū šeima ir J. Bielskienē bei S. Vēlienē. J. Bielskienē, beje, dainuoja lyg rečituodama, lyg kalbēdama – ypač tai būdinga jos padainuotiems vestuviū apdainavimams ir vaišiū bei humoristinėms dainoms, pvz., „Plungēj gēriau, Plungēj valgiau“ (ją žemaičių persirengēliai dainuodavo per Užgavēnes).

Tik nedaugelis dainų užrašytos dainininkams dainuojant dviese, beveik neteko užrašyti dainuojant trise ar didesnei grupei. Tad koks yra šio krašto kiekvienos konkrečios dainos pritarimas, iki šiol tebėra šio krašto paslaptis. Vis dėlto ir iš dviese padainuotų dainų galima susidaryti gana neblogą daugiabalsės dainavimo tradicijos vaizdą. Tokie charakteringi duetai yra S. Kinderienė ir J. Aurylienė, Ambrozų bei Ričkų šeimos. Šių duetų dainavimas daugeliu atveju tapo pavyzdžiu „Visi“ ansambliui, kaip reiktų pritari vidančiam dainų melodijas. Plokštelėje skambančios dainos, kaip ir dauguma mūsų užrašytų žemaičių dainų, daugiausiai yra daugiabalsės. Vienbalsė tėra J. Ambrozų padainuota „Trys seselis žlugtą skalbė“ ir, žinoma, senosios vaikų dainos.“

KOMPAKTĖNIŪS DISKŪS PATEIKTAS ŠĖLALĖS KRAŠTA TRADICINIŪ DAINŪ PATEIKIEJU DAINAS (autentėškė irrašė ėr idainioutė VISI):

- Padainiava J. Ambroza, gim. 1908 m. Kutimu k. (Šėlalėš r.) ir J. Ambroza su B. Ambroziene, gim. 1919 m. Jucaitiūs (Šėlalėš r.): „Trīs seseles žlugta skalbė“, „Ojoj oj oj guldams“.
- Padainiava M. Auškálnienė, gim. 1902 m. Teneniu k. (Šėlalėš r.): „Dainiūket, mergelis“, „Augin tievas du sūneliū“, „Oja ja ja ja, strazdas dejava“, „Pasiejau linėliū“, „Per šileli juojau“.
- Padainiava Bielskienė Joana, gim. 1918 m. S. Obelinė (Upinas apil., Šėlalėš r.): „Plungiej gieriau, Plungiej valgiau“, „Svočios stalas parieditas“, „Jei gerat gerkit“, „Užgerk moni“, „Neturiu dvara nei tieviškelis“, „Šventa Gabieta“ (maldelė), „Kregždės pamėgdžiojimas“.
- Padainiava J. Bielskis, gim. 1914 m. Skaudviliškiu k. (Upinas apil., Šėlalėš r.) ir J. Bielskienė, gim. 1918 m. S. Obelinė (Upinas apil., Šėlalėš r.): „Vuo kame tu buvai, vuoželi mona“.
- Padainiava A. Bugenienė, gim. 1903 m. Užventi (Kelmės r.), giv. Kaltinėnūse, (Šėlalėš r.): „Augin mani maža“, „Aisim i kalna“, „Išgrauš puonams ir uriedams“, „Ein paneli par kīmeli“, „Auga kiemi dagilėlis“, „Einu par kīma“, „Kol jaunas buvau“, „Oi tu rūta rūta“, „Žalus miškas berštvinėlis“, „Sermiegeli pilka“, „Jau sauleli leidos“, „Vuo ko verki, ko dejūji“, „Praded gaideliū giduoti“, „Aš pasirinkau tave mergeli“, „Ei pūcdame pūcdameli“, „Privaziavo pilnas kīmas“.
- Padainiava O. Gaidauskienė, gim. 1898 m. Amerikoj, giv. Pajūri (Šėlalėš r.): „Numi numi, svetukā monā“, „O kur vedum eisma“.
- Padainiava A. Girčis, gim. 1929 m. Prapīma k. (Kvėdarnas apil. (Šėlalėš r.), giv. Nemakšiūs (Raseiniu r.): „Auga miške medelis“.
- Padainiava Gudauskienė Paulina, gim. 1905 m. Kīaukū k., Upinas apil. (Šėlalėš r.): „Auga duleli žaliuj gireliej“
- Padainiava Jakštaitė Julijona, gim. 1901 m. Galnės k. (Vainuta parapija): „Motušeli numirdama“, „Kada nuoru verkiu“.
- Padainiava Kasiliauskienė Julijona, gim. 1903 m. Pakarčemė k. (Poškos apil., Šėlalėš r.): „Nediekui tievui, nei muotinėlei“.
- Padainiava A. Kėkla, gim. 1912 m. Labardiu k., giv. Bitlaukė k. (Šėlalėš r.): „Mergeli mona“, „Pjovė lankoj šina“.
- Padainiava J. Kėkla, gim. 1904 m. Brokštėnu k., giv. Tūbiniūs (Šėlalėš r.): „Paršelis“, „Spragilū pamėgdžiojimas“, „Šuo“.
- Padainiava Kinderienė Stefanija, gim. 1926 m., ir Juzė Aurīlienė, gim. 1923 m.: „Oi dūdū dūdū šiaudai be grūdū“.
- Padainiava Kulikauskienė Ona, gim. 1914 m. Galvitiu k. (Upinas apil., Šėlalėš r.): „Auga kīme klevelis“.

Grupelė VISI ansablė nariū koncertoun Vilniou 2009 m. gegužės 30 d. vikosėmė koncertė Sereikiškiu parkė. Mukienės Danutė portėgrafėjė

- Padainiava Macijauskienė Barbora, gim. 1919 m. Galvitiu k. (Upinas apil., Šėlalėš r.): „Nusieisu i turgeli“, „Tikus vakars be vieje“.
- Padainiava K. Miknienė, gim. 1907 m. Orvidiškiu k. (Kaltinėnu apil., Šėlalėš r.): „Kregždės, mėškėnė balondė ėr kėtū paukštiu pamėgdžiuojėmā“.
- Padainiava Zosė Milašienė, gim. 1908 m. Dirgelju k., giv. Dvartū k. (Kaltinėnu apil., Šėlalėš r.): „Kliki gulbeli ant mariu“, „Oi gieriau gieriau“, „Išdīga darži žuoeli“, „Kur žib žiburėlis“.
- Padainiava M. Musvidienė, gim. 1920 m. Laukovuo (Šėlalėš r.): „Atjuo bernėlis, atjuo jaunasis“, „Šiā nakteli par nakteli“.
- Padainiava A. Rabiza, gim. 1920 m. N. Obelinė (Upinas apil., Šėlalėš r.): „Oi namo namo, šelmi berneli“, „Žalia pīva, ne kelmīnė“, „Aa-apa pa, vilks papjovė buliukā“, „Kur bobute ĩnumāva“.
- Padainiava Ričkus Juozas, gim. 1923 m. Petkalnė k. (Upinas apil., Šėlalėš r.), ir Ričkienė Cecilija, gim. 1926 m. Upinuo (Šėlalėš r.): „Vai ko pakiršuot, balti bruoleliā“, „Stuovi žirgelis kīmi pabalnuotas“, „Diekui tau, muotinėli“.
- Padainiava Straukienė Stasė, gim. 1904 m. Vajotu k. (Jurbarka vlsč., Tauragės apil.), giv. Upīnoj (Šėlalėš r.): „Ir išdīga apinėlis“, „Šokam šokam tū meškutė“, „Šventa Jagoba“ (maldelė), „Varpū pamėgdžiojims“.
- Padainiava Šemetienė Stasė, gim. 1915 m. Gudū k. (Namākštiu apil.), giv. Juškaitiūs (Šėlalėš r.): „Augina močiuti mus trīs kaip vīna“.
- Padainiava J. Šimkienė, gim. 1922 m. Pakoplītė k. (Upinas apil., Šėlalėš r.): „Čiūčia liūlia, aš pats mažas“.
- Padainiava D. Taujanienė, gim. 1908 m. Biloniu k. (Šėlalėš r.): „Cingu lingu vis aplinkū“.
- Padainiava Vaičiakauskienė Paulina, gim. 1908 m. Biloniu k. (Kaltanėnu apil., Šėlalėš r.): „Smūtna sesuti“.
- Padainiava S. Vaitkienė, gim. 1906 m. Jokūbaitiu k. (Jūcaitiu apil., Šėlalėš r.): „Vaikščioje motušī“, „Siejau rūteles“, „Aš išdinau visas daineles“.
- Padainiava Vėlienė Stasė, gim. 1914 m. Gulbiu k. (Laukovuos apil., Šėlalėš r.): „Oželi oželi, tu cinaragi“, „Eisim vedu abudu“, „Vākščiojau vākščiojau“, „Atein žiemeli“, „Par kīmeli ėjau“, „Kakariku gaideliā“.
- Padainiava Joana Zakarienė, 1896 m. Mankaitiu k. (Upinas apil., Šėlalėš r.): „O aš dainuorius aš dainuorelis“.

Teksta pagal inportmacėjė, skelbiama CD „Šėlalėš krašto dainos“, parengė ŽELVITĖ DANGUOLĖ